7.10.2024

Talousvaliokunnalle

Asia: HE 119/2024 vp

Lausunto: Hallituksen esitys laiksi fossiilisen polttoaineen jakelun päästökaupasta

Tiivistelmä

- Julkaistujen kansainvälisten arvioiden mukaan päästöoikeuden hinta voi nousta yli 200 euroon tonnilta vuonna 2030, eli yli nelinkertaiseksi hallituksen esityksen arvioihin nähden. Tällöin bensiini voisi kallistua 64 snt/l ja diesel 44 snt/l (ks. lisää jäljempänä).
- Palta kannattaa Suomen liittymistä päästökauppaan heti 2027. Korkeiden hintojen toteutuessa lykkäys vuoteen 2031 ei olisi edes mahdollista.
- Päästökaupan vaikuttavuus päästövähennyskeinona riippuu pääosin siitä, miten päästöoikeuksien huutokauppatulot käytetään. Jo nyt tulee linjata, että liikenteeltä kerättävät huutokauppatulot käytetään täysimääräisesti liikenteen puhtaan siirtymän edistämiseksi. Tämä on tehokas keino lieventää päästökaupan aiheuttamia kustannuksia.
- Ammattidiesel tulee ottaa käyttöön täysimääräisenä. Toteutustavassa tulee pyrkiä säilyttämään kannustin päästöjen vähentämiselle.
- Palta kannattaa hallituksen esityksen mukaista soveltamisalan laajentamista ja siihen liittyviä rajauksia.

Tausta

Palvelualojen työnantajat Palta kiittää talousvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua otsikon asiasta.

Palta edustaa yksityisiä palveluyrityksiä useilla eri palvelualoilla, esimerkiksi informaatio- ja viestintä sekä liikenne- ja logistiikka. Yksityiset palvelualat ovat korvaamattoman tärkeitä Suomen taloudelle, sillä ne tuottavat noin 40 % Suomen BKT:sta ja talous palveluvaltaistuu edelleen.

Palta on sitoutunut uudistamaan EU:n ja Suomen ilmastopolitiikkaa siten, että teemme oman osamme maailman keskilämpötilan nousun rajoittamiseksi 1,5 asteeseen. Siirtymässä hiilineutraaliuuteen tulee varmistaa, että ilmasto- ja ympäristövelvoitteet ovat globaalissa kilpailussa toimiville yrityksille mahdollisimman tasapuolisia.

Paltan pääviestit

Palta tukee ehdotusta, että polttoaineiden jakelijoiden päästökauppa (ETS2) otetaan Suomessa käyttöön heti 2027. Tämä on tarkoituksenmukaista ottaen huomioon päästövähennysten tarve ja hallituksen aie turvata toimialan kilpailukyky ammattidieselillä.

Palvelualojen työnantajat PALTA ry
Eteläranta 10, 6.krs, PL 62, 00131 Helsinki
Y-tunnus 0773798-8

palta.fi
+358 20 595 5000
info@palta.fi

Mikäli päästöoikeuden hinta nousee yli 200 euron vuonna 2030, kuten analyytikot tällä hetkellä arvioivat (katso lisätietoja jäljempänä), ei Suomi edes voisi lykätä käyttöönottoa vuoteen 2031. Jäsenmaa voi lykätä käyttöönottoa neljällä vuodella vain silloin, kun sillä on käytössä päästöoikeuden hintaa korkeampi polttoaineiden kansallinen CO2-vero.

Ammattidieselin toteutuksessa tulee huomioida hallinnollisen taakan minimointi ja toteutustapa, joka kannustaa päästöjen vähentämiseen.

Huutokauppatulojen käyttö ratkaisee pitkälti ETS2:n tarkoituksenmukaisuuden liikenteen päästövähennyskeinona, sillä pelkästä hintajoustosta syntyvät päästövähennykset ovat poikkeuksellisen kalliita ja kustannustehottomia. Huutokauppatulojen käyttöä ei kuitenkaan ole huomioitu lainvalmistelun yhteydessä lainkaan.

Päästökauppadirektiivissä edellytetään, että jäsenvaltiot käyttävät ETS2:sta saamansa huutokauppatulot joihinkin direktiivissä määritetyistä lukuisista kohteista. Jäsenvaltioilla on kuitenkin paljon liikkumavaraa huutokauppatulojen käyttökohteissa, sillä direktiivin mukainen käyttökohteiden lista on pitkä ja moninainen. Palta katsoo, että Suomen tulee käyttää liikenteen osuus huutokauppatuloista edistämään puhdasta siirtymää nimenomaan liikenteessä, ja tästä tulisi tehdä linjaus viimeistään vuonna 2025.

Palta kannattaa hallituksen esityksen mukaista soveltamisalan kansallista laajennusta lähes täyteen mahdolliseen laajuuteensa. Lisäksi Palta kannattaa esityksen mukaisia rajauksia raideliikenteen ja kansallisen lentoliikenteen jättämisestä ETS2:n ulkopuolelle.

Kansallisesta laajennuksesta aiheutuvat lisäkustannukset tulee kompensoida täysimääräisinä vähintäänkin palvelualojen yrityksille, eli esimerkiksi satamaoperaattoreille, vesiliikenteelle ja maantieliikenteen operaattoreille. Kompensaatio tulee toteuttaa kattavalla tukiohjelmalla kyseisten alojen vihreän siirtymän edistämiseksi.

ETS2:n vaikutukset palvelualoilla ja päästöoikeuden hinta

Hallituksen esityksessä arvioidaan, että ETS2 korottaisi bensiinin sekoitehintaa 16 snt/l ja dieselin sekoitehintaa 11 snt/l (päästöoikeuden hinnalla 50 €/tCO2). Palvelualoista vaikutukset kohdistuvat erityisen vahvasti liikenteeseen ja logistiikkaan. Koko liikennesektorin kustannukset olisivat tällöin 517 miljoonaa euroa vuonna 2030. Liikenteen nykyisten energiankäyttötietojen perusteella voidaan arvioida, että kuorma-autojen osuus olisi tästä noin 130 miljoonaa euroa.

Hallituksen esityksen mukaan liikennesektorin päästöt pienenisivät 0,15—0,30 MtCO2 vuodessa päästöoikeuden hinnalla 50 €. Suhteutettuna liikennesektorin kustannuksiin, yhden vähennetyn CO2-tonnin hinnaksi tulisi noin 1 700—3 400 euroa.

7.10.2024

Päästövähennyskeinona ETS2 on aivan poikkeuksellisen kallis ja kustannustehoton, jos tarkastellaan vain niitä päästövähennyksiä, jotka syntyvät kysyntäjouston kautta polttoaineiden kallistuessa. ETS2:n vaikuttavuus ja tarkoituksenmukaisuus ilmastotoimena määräytyvätkin pääosin huutokauppatulojen käytöstä. Palta toteaa, että huutokauppatulot tulee käyttää edistämään ETS2:n alaisten alojen vihreää siirtymää. Esimerkkejä ovat raskaan liikenteen latausinfran edistäminen ja puhtaiden ajoneuvojen hankintatuet.

Hallituksen esityksen vaikutusarviot perustuvat oletukseen, että päästöoikeuden hinta olisi 50 €/t vuosina 2027—2030. Tutkijat ja analyytikot ovat kuitenkin esittäneet monin verroin korkeampia hintoja. Julkisesti saatavilla on ainakin viisi analyysiä vuoden 2030 hinnalle[1], ja niiden perusskenaarioissa hinta nousee keskimäärin yli 200 euroon tonnilta. Kun huomioidaan myös matalan ja korkean hinnan skenaariot, vaihteluväli on 71-297 euroa vuonna 2030.

Päästöoikeuden hinnalla 200 €/t bensiinin pumppuhinta saattaisi LVM:n tilaaman vaikutusarvion perusteella nousta noin 64 snt/l ja dieselin pumppuhinta noin 44 snt/l. Tällöin korostuvat entisestään huutokauppatulojen käyttö liikenteen puhtaan siirtymän edistämiseksi sekä ammattidiesel ja muut kompensaatiot.

Kunnioittavasti,

Tatu Rauhamäki
Johtaja, elinkeinopolitiikka

Mikko Paloneva
Asiantuntija, elinkeinopolitiikka

Palvelualojen työnantajat PALTA ry on uuden työn, digimurroksen ja tulevaisuuden työmarkkinoiden suunnannäyttäjä. Yhä nopeammin muuttuvassa maailmassa yhdistämme faktat, työmarkkinaosaamisen sekä vaikuttamisen taidot palvelutalouden ja Suomen parhaaksi. Palta on EK:n toiseksi suurin jäsenliitto ja edustamme yli 2 000 palvelualoilla toimivaa jäsentämme.

[1] Analyysit päästöoikeuden hintakehityksestä linkkeineen: Homaio, Veyt, Kiel institute, Vertis (maksumuurin takana) sekä Günther et al.